

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 „ — „
 Na štvrt roka --- 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Nitrianskí liberáli.

Naši nitrianskí liberáli nijak nevedia zabudnúť tie porážky, ktoré trpeli od hrdinských ľudákov pri voľbách krajinských. Ešte vždy horia od hanby. Ešte vždy zatínajú pästami a spomínajú čertov rohatých. Na tolko šli v hneve, že jeden do druhého sa dal. Ukrutné nepriateľstvo vypuklo medzi nimi. Potrhali sa na dve stránky.

Na jednej sú Bánffyisti, ktorí od počiatku riadili stolicu našu, a to «spravedlive a zákonite». Na druhej strane sú Széllovci. Veliteľmi jejich sú: Kramolín, nadžupán a Markhot, viceispán. Obe stránky majú aj noviny, v ktorých utešené veci píše jeden o druhom. To sú té liberálne kvasnice!

Ako je známo, bývalý nadžupán Thúröczy po voľbách zadakoval za úrad, lebo jemu pri-vlastňovali príčinu porážiek. Čo mal robiť, zutekal

Mali umelci.

do penzie. Prívrženci jeho zo svojich ľudí chceli mať nadžupána aj viceispána, lebo ako by to bolo, keby Nitriansko inakšie spravovali, ako oni boly navyknutí. Tu Bánffyанизmus panoval odjakživa, aj musí! Tak mienili. No, plán nepodaril sa im. Nadžupán Kramolín zostal. Dost krotký človek medzi toľkými vlci. Tedy aspoň Markhota chceli vytisnúť. Nadávali mu. Napádali ho so dňa na deň vo svojich novinách. Nepriateľstvo vyše pol roka trvalo. Konečne pomiešal sa do toho Széll, minister-präsident a nepriateľov pomeril, čo len na oko. Nemálo sme sa čudovali, keď nitrianske liberálne noviny prestaly grobianiť, a z celého hrdla pokoj a lásku hlásaly. Že nepriatelia pomerili sa a zložili zbroj. Že musia poraziť ľudákov, ktorí len pre ľahostajnosť jejich zvíľazili. Že musia dostať nazpät moc, s ktorou honosili sa a blažili Nitriansko. A rozličné takéto hlúposti. No, prenáhľili sa v rátaní, čo sme my napred vedeli, lebo dobre poznáme liberantov stoličných. Pokoj len na papieri bol, v srdciach ale tá istá nenávisť horela, ktorá aj predtým. Dva tábory liberálne nespojily sa. (Síce neni medzi nimi rozdiel, či Bánffysti či Széllovci, jeden pes. Vieme to zo zkúsenosti, veď nič sa nezmenilo u nás. Čo vtedy verejne robili, to teraz robia ukradomky. Nikto si nepovšímne Szélla s jeho: pravdou, zákonom a spravodlivosťou. Zkúsili sme to pri popisoch voličov. Tí istí ľudia, té isté figle. V komissiach 100 vybíjaných liberálov účinkovalo, medzi nimi 77 notárov a slúžnvcov. Naši liberáli ledvy čakajú, aby Széll buchol.) Nastal zápas: kto je mocnejší? Kramolín a Markhot silou mocou uháňajú sa o prednosť. Najmä Markhot nevie zabudnúť urážky, ktoré podstúpil od protivníkov. Čakal príležitosť, kedy vyrovná dlh. No, ona nemeškala. Minulý mesiac vydržovalo nitrianske liberálne kasíno valné shromáždenie. Tam Bánffysti dožili sa toho milého prekvapenia, že Kramolínova gárda — dľa tajnej úmluvy — vyhodila ich z výboru. Aby ct. čitatelia vedeli, kto sú oni, pomenujeme ich: Thúróczy bývalý nadžupán, Craus bývalý viceispán, Szúlovsky abiegát, Kostyál hlavný stoličný notár, Pongrácz kráľovský notár, dr. Thúróczy hlavný stol. lekár, Horváth direktor gymnáziumu (piarista), Magyari financdirektor a Csillaghy, hlavný matrikár. Gróf Ján Eszterházy a Karol Bacskády bývalý prézes zaľakovali.

Teda nie kadejakí šprtinkári, ale tí najhlavnejší liberáli, ktorí odjakživa rozkazovali v stolici; viedli voľby ablegátske ako prézesi; kortešovali s najkrásnejšími prostriedkami, volili stoličných úradníkov, slovom: panovali v Nitrianskej. A teraz ako starý črep, ktorý na nič nenie súci, vyhodili ich von. Ďakujeme im zato, a prosíme, aby aj naďalej zotrvali v tom priateľstve a v tom pokoji, v ktorom posiaľ žili. Že pokoj tento k čomu bude viesť, to popredku vieme, veď boj medzi dvoma liberálnymi stránkami tuhší počína byť v nitrianských novinách. Do vitriolu máčajú perá. Nešajú ani nadžupána, ani viceispána. Len sa dobre páni! Teraz my sa smežeme a potleskujeme. Ozaj, zaujímavá komédia! Ale tu nenie koniec. Tak zvaná «nová liberálna strana» (Kramolínova) chce sa zriadiť k boju oproti ľudákom, aby nazpät dostala ztratené okresy. Nedávno rozposlal nadžupán ohlasy do okresov k najhlavnejším liberantom (prézesom) s tým naložením, aby čím skôr svolali shromáždenie ku porade, čo a ako treba zakročiť oproti ľudákom. Na tom prítomní budú hlavnejší liberáli t. j. páni a židi, však inakšieho liberanta nenie. Samostatný a kresťanského ducha človek nedrží s nimi. Shromáždenie vyvolí výbor, pozostávajúci z 15 údov, ktorý riadiť má ten istý okres. Vo výbore tomto budú dvaja dôvernici, ktorí v stálom spojení sú s ústredným riaditeľstvom. Ináč: sú oni holuby poštové, ktoré brkajú z okresov do Nitry, nesú a donášajú chýry. (Peniaz a pálenku nie? Na chýry nič nedajú lakomci!) Riadenie okresov teraz sa prevádza.

Uvidíme, čo docieľa páni liberanti s tými kvermi a bodákmi, ktoré na nás ľudákov chystajú. Tedy nazpät chcú dostať ztratené okresy. Ej, veru veľa gurážu cítia v sebe! Len aby ešte aj té tri neztratili, ktoré nechali sme im. Tedy vykoreniť chcú ľudovú stranu v Nitrianskej? Len pomalý páni; k takej práci lepšie treba fúzy vysúkať, ako vy ste zvykli. Čo sa držíte za Búrov? Ej! ej! Tedy chcú poraziť nás, ktorí sme vo väčšine; ktorí v láske a vo svornosti žijeme! Nás, ktorí vykoreniť chceme liberalizmus so všetkými figlami jeho! Nás, ktorých šlachetný cieľ oduševňuje! Nás, ktorí prisahali sme vernosť ľudovej strane! Nás, ktorých nenávidia, prenasledujú a toľké roky sužujú! Nás, dobrých a statočných kresťanov! Bratia moji mili! Ľudáci nitrianski! Či vám nenie do smiechu, keď čítate, ako sa

chystajú liberanti naši na vás? Však poznáte, čo sú za vtákov a kolko sú hodné reči jejich. Čo ony majú do nás? My sme samostatní ľudia! S našim presvedčením a s našim hlasom len my sami vládžeme. Ani jeden liberant nerozkáže nám, na koho máme hlasovať. My máme našu stranu a liberanti svoju. Cesty naše nestretajú sa. My len kresťanskú vládu budeme napomáhať, liberálnu nikdy! Ani my, ani deti naše. My sme nie kazári ani oplani! Spravedlivou cestou neprevládzu nás, len s podliactvom a s násilnosťou. Ale kto sa takého dopustí, to je kmín! K obrane našej pripojili sme sa ku strane ľudovej. Zhnusil sa nám celý liberalizmus. Nikdy nezabudneme ne-spravedlivosti, tresty a krivdy, ktoré podstúpili sme od nehaneblivých liberálnych bašov.

Vieme, že bolí liberálov porážka, ktorú utrpeli. Nám je ale sladká. No, s tým ešte nenie koniec. Nebudeme postávať. Musíme vykoreniť liberalizmus v stólici našej! Smelí chlapi sme my! My len Pána Boha nech sa bojíme, a On s nami je! Nelakáme sa zbrojenia liberálov, lebo flinty jejich ani jedného ľudáka netrafia. Uvidíme, ako sa budú namáhať a kortešovať té 15 členové výbory! Ako začnú? Čo budú nám núkať? S čím budú nás vábiť? Či na metre, alebo na litre budú merať liberalizmus? Neprijmeme ho, čo ako budú ho ponúkať. Tedy čo všetko budú mať v tých liberálnych krámoch? Guláš z mačiek, pálené z vitriolu, pájese a kaftány židovské, odznaky frajmaurerské? Plné vrecia sľubov? No, nech si nechajú partieku túto, my už len pri čistej vode, pri spravdivých ľudoch a pri križi Spasiteľa nášho zostaneme. My docela nič nemáme s liberalizmusom, lebo sme verní kresťania. Neprispejeme k tomu, aby liberáli jednúc to robili s cirkvou svätou, čo súdruhovia jejich vo Francúzsku. My nikdy nezanecháme zástavu ľudovej strany! A preto páni liberati, môžem vám povedať, že zhola nič nevyvedete s nami. Na reči vaše nič nedáme, čo ako budete sa ponizovať pred nami, klučky drať a zobrať vóta. Ak nebola dost tá lekecia čo sme dali vám, postaráme sa o niečo tuhšieho. Len ztiahnite nazpät siete a pastvy, ktoré nastavujete na nás. Len sa vy hľadte vyrovnáť s tými pajtášmi, ktorých vyhodili ste z výboru, lebo, bystu svetu! mnoho galiby narobia vám. Dobre budú nám pomáhať vyprašiť bundy vaše. Ja len to myslím, že z riadenia vášho

ukrutná pračka povstane. Medzi sebou budete sa chlbčiť. Nuž však je tak: nech sa liberanti klčkujú, ľudáci ale vífázia.

Bože pomáhaj nám!

Nech žijú ľudáci a ľudáčky v Nitrianskej!

Nech zhyne liberalizmus!

Janko Nitrianský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Petícia ľudákov proti vojenským predlohám.

Naši statní ľudáci neustávajú v boji tomto. Čo deň to viac doposielajú nám prosbopisov, ktorých počet presahuje už 1217. Pokračujeme v uverejňovaní menoslova tých obcí, z ktorých doposlali nám také prosbopisy:

Márfalu (Udvarhely), Tilaj (Zala), Felsőpáhok (Zala), Alsópáhok (Zala), Köszvényes (Zala), Egregy (Zala), Vadkert és Tázlár (Pest), Dötk (Zala), Karancsapátfalú (Nógrád), Karancsallya (Nógrád), Karancsberény (Nógrád), Felső-Szent-Iván (Bács-Bodrog), Radvoszka (Trencsén), Szklenó (Bars), Fárnok (Fehér), Szentandrás (Zala), Gyergyóalfalu (Csik), Kaposvár (Somogy), Gutorföld (Zala), Lasztonya (Zala), Kányavár (Zala), Csertelakos (Zala), Köröshegy (Somogy), Rácalmás (Fehér), Bessenyő (Bars), Karczag (Jász-N.-K.-Szolnok), I. Gönez (Abauj-Tolna), II. Gönez (Abauj-Tolna), Szögye (Győr), Szap (Győr), Ballony (Győr), Medve (Győr), Csilizradvány (Győr), Kisbajcs (Győr), Oroszi (Veszprém), Noszlop (Veszprém), Pölöske (Veszprém), Nemesvis (Sopron), Káptalanvis (Sopron), Veszvény (Sopron), Toponár (Somogy), Torbágy (Pest), Pinczehely (Tolna), Pula (Somogy), Pördeföld (Zala), Petrikeresztur (Zala), Királyrév (Pozsony), Nyirbátor (Szabolcs), Práznócz (Nyitra), Baráti (Hont), Bernece (Hont), Kemence (Hont), Tamási (Tolna), Nagycsömöte (Vas), Jánosfa (Sopron), Ó-Kanizsa (Bács-Bodrog), Karczag (J.-N.-K.-Szolnok), Nagyczétény (Nyitra), Mátyusnyék (Pozsony), Nádasd (Sopron), Tobaj (Vas), Kertes (Vas), Csepely, Kis- és N.-Kapos (Ung), Acsád (Vas), Boldogfa (Zala), Tarnaszentmiklós (Heves), Bajcs (Komárom), Szemet (Pozsony), Je nye (Sáros), Hahó (Zala), Kuti (Fehér), Réde (Veszprém), Ráczeve (Fehér), Kisfalud (Vas), Bucsuta (Zala), Gyarmat (Győr), Aschendorf (Németország), Vének (Győr), Szakmár (Pest), Ozora (Tolna), Nagybarátfalu (Győr), Nagybaráthegy (Győr), Jászapáti, Monyorókerék (Vas), Kólm (Vas), Hernádfa (Baranya), Sumony (Baranya), Tényőhegy (Győr), Tényőfalu (Győr), Nagymácséd (Pozsony), Szentábrahám (Pozsony), Apaj (Pozsony), Majtény (Pozsony), Geszt (Pozsony), Nagynyárad (Baranya), Olad (Vas), Márianosztra (Hont), Páld (Hont), Alsóság (Vas), Velkenye (Gömör),

Jaák (Vas), Kisbér (Komárom), Egyházaskesző (Vas), Károlyfalva (Zemplén), Perény (Abaujtolna), Kilimán (Zala), Eperjes (Sáros), Ipolyszakállos (Hont), Szentmihályfa (Pozsony), Garaboncz (Zala), Szentjakab (Vas), Szombathely (Vas), Hárságy (Zala), Vaspör (Zala), Ecséd (Heves), Szajk (Baranya), Bakonya (Baranya), Nagytevel (Veszprém), Szomolány (Pozsony), Cséke (Vas), Magyar-keresztes (Vas), Németkeresztes (Vas), Szabolcs (Fehér), Szárazvám (Sopron), Jásztelek, Reszege (Szatmár), Homokbödöge (Veszprém), Ugod (Veszprém), Kőhidgyarmat (Esztergom), Libád (Esztergom), Kászonyjakabfalu (Csik).

Do žabokreckého okresu.

V žabokreckom okrese Skačany, Návojevce, Veľké a Malé Bielice, Nedašovce a celá Suchá dolina dňa 9. mája bežiacého roku v Žabokrekoch 2. údov do stoličného výboru volíť budú. Poneváž driečna bizotmánska voľba ešte v roku 1901 dňa 13. novembra pod predsedníctvom arciliberála Gustáva Knogler, na Bánffycký spôsob prevedená, ktorej sa židovskí liberáli tak veľmi tešili, na žiadost ľudovej strany skrze najvyšší súd ale však zničená bola.

My ľudáci pri tejto voľbe dňa 9. mája účasť brať nebudeme z nasledujúcich príčin :

1. Nechceme ľudových voličov v tomto drahom robotnom čase od práce odťahovať a to tým viacej, poneváž predsedom tejto voľby bude ten istý, ktorý bol aj pred dvoma rokami.

2. Táto bizotmánska voľba sa mnohým našim voličom z hlbín srdca zhnusila, poneváž mnohý z našich ľudových voličov za nič a pre nič viac ráz do úradu citovaní boli, aby sa dokázalo, že Knogler, liberálny predseda voľby, nezákonnite pokračoval.

3. V popise voličov v hore spomenutých obciach asi o 40 ľudových voličov je menej, jako bolo roku 1901. Následkom tohoto umenšeného počtu ľudových voličov, a tiež do povahy berúc možnosť novšieho nezákonnitého pokračovania liberálov, na tento čas my ľudáci kandidátov nepostavíme.

Umenšený počet ľudákov je známy nielen nám, ale aj židovským liberálom; vtedy stať sa môže, že Knogler bude chcieť hrať na veľkodušného pána a «milostive» by nám snáď aj to dovolil, aby sme si aj my dôverníkov postavili, ale len preto, poneváž aj tak vie, že sme v hore spomenutých obciach v menšine. Poneváž tedy ľudových voličov je menej, predseda nemusí tak pokračovať, jako pokračoval pred dvoma rokami, za ktoré nezákonné pokračovanie nič sa Knoglerovi nestalo, len voľba bola zničená.

Aby sme teda židovským liberálom príležitosť nedali k dokázaniu toho, že oni zvíťazili, aby sme ľudákov od práce neodťahovali, aby sme na darmo netroviili, tým viacej, že táto voľba už aj tak len na krátky čas má platnosť; upozorňujeme, ba aj prosíme všetkých našich ľudových voličov, aby sa na bizotmánsku voľbu neustanovili, a jestli ktorý predseda pôjde na voľbu, tých nie za ľudákov, ale za židovských liberálov považovať budeme.

Žabokreckí židia volíť si budú jakéhosi obrezanca Grünfelda a Blaškoviča, známeho to židovského liberála.

Pri tejto príležitosti upozorňujeme, aby každý občan okolo 16-ho mája vyložený popis prezrel, či nenie vynechaný, jestli áno a má právo na vótum, nech reklamuje. Takto, keď sa počet ľudových voličov zase zväčší, pôjdeme do boja aj pri bizotmánskej voľbe, ale dotiaľ účasť brať nebudeme. *Viacej okresných voličov.*

Návštevy panovníkov v Ríme.

Sotva odcestoval anglický kráľ *Edvard* z Ríma, došiel ta aj nemecký cisár *Vilhelm*. Netrpí pochybnosti, že obe tieto návštevy majú svoj politický význam a isté príčiny. Taliansko je v trojspolku s Nemeckom a Rakúsko-Uhorskom. Popri tomto trojspolku stojí zase dvojspolok Rusko-francúzsky. Je tedy prirodzené, že teraz, keď na Balkáne neprestávajú vzbury, aj sami panovníci majú starosť nad budúcimi udalosťami a navštevujú sa navzájom. — Nás najväčšmi zaujíma to, že tak kráľ *Edvard* ako aj cisár *Vilhelm*, *ačpráve oba sú protestanti*, urobili predsa návštevu aj u sv. Otea rímskeho. Anglickému kráľovi *Edvardovi* odovzdal pápež pamätný spis, obsahujúci v sebe požiadavky anglických katolíkov. Treba vedieť, že v Anglicku veľmi vzráha sa katolíctvo, a toľko je isté, že kráľ *Edvard* dosť dobromyseľne chová sa oproti tomu vzráhaniu, — Nemecký cisár nielen samého pápeža navštívil, ale aj pápežského sekretára kardinála *Rampollu*, a síce pojal so sebou na obe návštevy aj dvúch synov svojich. — Táto úcta nekatolíckych panovníkov oproti svätému *Otcovi* naplňuje srdcia katolíkov úprimnou radosťou.

Vzbury na Balkáne.

V prístavnom meste *Saloniky* bulharskí revolucionári vyhodili do povetria filiálku ottomanskej banky. Keď budova bola vyhodaná do povetria, druhé susedné budovy chytily sa plameňom a prestrašené obecnstvo bežalo ku ohňu, nato revolucionári začali hádzat bomby medzi obecnstvo. Útočníkov rozohnala polícia s pomocou vojska s jedného miesta; lotri hádzali bomby na iných miestach, zapríčiňujúc strašné pustošenie v ľudských životoch i v majetku. Koľko je mrtvých a ranených s istotou nevedno. Z útočníkov polícia viacerých zabila. Medzi obyvateľstvom, obzvlášte však ale medzi cudzincami panuje veľký strach a hrôza.

KRAJINSKÝ SNEM.

Ministerský predseda *Szell* predostrel zprávu, v ktorej oznamuje snemu, jako bude spravovať finančné záležitosti krajiny v čase mimozákonnitosti. Za svoje účinkovanie berie zodpovednosť a potom keď opäť záležitosti krajinské prídu do riadnej koľaje, od snemu bude žiadať odobrenie svojho pokračovania.

Gejza *Polónyi* hneď sa hlásil k slovu a povedal, že zpráva teraz už nezákonnej vlády neznamená iné, jako

uvedenie absolutismu, túto zprávu snem nesmie vziať v známlosť.

Keď ministerský predseda *Széll* podvracal dôvody Polónyho, robili taký krik, že predseda musel zasadnutie na krátky čas vyzdvihnúť, aby sa mysle trochu utíšily. Ministerský predseda ohradil sa proti tomu, žeby vláda cheela všantročiť absolutismus, rečník považuje sa za ústavného a zákonného ministerského predsedu, jeho zpráva ale je tým, čím je: totiž zprávou o tom, ako bude vláda pokračovať v mimozákonnom stave a potom keď nastane riadny stav, snem odobrí, či vláda dľa toho pokračovala.

Na laviciach neodvislej strany Béla *Komjáthy* vyhlásil, že zprávu treba dať vytlačiť a rozdať vyslancom.

Minister *Darányi* poukazuje na záležitosť vyrovnania a obchodných smlúv. 75% ov nášho vývozu ide do tých krajín, s ktorými uzavreté obchodné smluvy toho roku vyprišia a pre ex-lex nemôžeme pokračovať s tými štátmi vo vyjednávaní o obnovení smlúv. Tak je to i s Talianskom, ktorému sme smluvu vypovedali a novú nebudeme môcť uzavreť. Gazdovia túžobne očakávajú polepšenie pomerov a vláde teraz poviažu ruky. A k polepšeniu pomerov u nás je potrebná veľká práca. V uhorskej pôde je toľko nevyužitých síl a v uhorskom ľude toľko nadanosti, ktorá keď sa raz uplatní, krajina bude bohatá. K tomuto cieľu treba nám kráčať. Ex-lexom chcú zastaviť stroj; ale keď by štát 1. mája nevyplatil svojich veriteľov, tak by sa situácia riešila behom 48 hodín, ale nie v prospech menšiny, lež v prospech väčšiny. Poukázal na lojálne pokračovanie ministerského predsedu voči opozícii a pokračovanie menšiny nazval nelojálnym, ktoré sa ničím nedá odôvodniť. Minister vyhlásil, že vláda necúvne, pokým požíva dôveru koruny a väčšiny snemu. Rečník konečne odsúdil ten hlas, ktorý používa menšina v svojich rečiach o dynastii a uviedol v pamäť reč Desidera Szilágyiho na millennárnom zasadnutí, v ktorej povedal, že v každej vrstve národa je večnou tradíciou vernosť ku kráľovi. To povedal Szilágyi preto, aby to národ nikdy nezabudol. (Búrlivé éljenovanie s prava Rečníkovi mnohí gratulujú.)

Franc *Kossuth* rozpovedal stanovisko svojej strany a popieral práva väčšiny. Pýtal sa, prečo sa vláda tak tvrdošíjne pridžza vojenských návrhov. Nech povio, čo je príčinou toho, že ani na pár mesiacov nechce odročiť ich pojednávanie, a či vláda sľúbila násilné prevedenie týchto návrhov. *Széll* hovorí, že tu stojí a inak nemôže, aj rečník hovorí, že tu stojí a inak nemôže. Znova odporúča, aby vláda dala pojednávať rozpočet, tak rečníkova strana kned prestane bojovať proti indemnite.

Ministerský predseda *Széll* poznamenáva, že už neraz rozpovedal v tejto záležitosti svoje náhľady. Pridžza sa vojenských návrhov, lebo o ich nutnej potrebe je úplne presvedčený. Príčiny bezodkladnej súrnosti týchto návrhov už rozpovedal neraz. Potrebné je viac rekrútov za jedno ku zreorganizovaniu delostrelectva, ďalej že intesívnejší vývin armády od 30 rokov zaostal a aj preto, že teraz ustavične viac vojakov púšťajú prv na urlaub, lebo

prednesú na to vážne dôvody. Už i tieto tri príčny presvedčily vládu, že sa vojenským návrhom nedá vyhnúť. Keď by sa väčšina pokorila pred diktatúrou menšiny, tak by sa parlamentárne vladárenie každú chvíľu stalo nemožným. Nesľúbil, že násilne prevedie návrh, ale sľúbil to, že z jeho presvedčenia pochodiacemu návrhu bude sa usilovať vydobýť platnosť. Ex-lex sa prísahy jeho veličenstva netýka, lebo kráľ nerobí iné, iba povoľuje voľný tok parlamentárnemu pojednávaniu. Svoje poďakovanie podá vtedy, keď bude vidieť, že dôvera koruny alebo väčšiny oproti nemu klesla. Jeho osoba nenle prekážkou, keby týmto mohol pomôcť, s veľkou radosťou by odstúpil. Kossuthovu propositciu neprijíma, lebo tu ide o zásadu a keď by sa zriekol svojej zásady, zfalšoval by uhorský parlamentarismus.

V zasadnutí dňa 1. mája popredný člen neodvislej strany Edmund Barta práve tak ako Béla *Komjáthy* schválil, poťazne podal taký návrh, aby sa zpráva ministerského predsedu poľahom na spravovanie finančných záležitostí krajiny počas ex lexu dala vytlačiť a aby sa svojim časom pojednávala.

Samuel *Visontai* teraz povedal reč proti takémuto vybaveniu zprávy a potom sa obrátil proti Edmundovi Bartovi, o ktorom povedal, že pakuje s vládou a pomáha jej obísť úsiavu.

Edmund *Barta* nezostal dlžen Visontaimu. Povedal, že *Visontai* ho napadol zahrdzavenou zbraňou pomlavy a to jeho tvrdenie, žeby on chcel vláde preukazovať služby vyhlásil za podlú pomluvu.

Keď ministerpredseda *Széll* navrhol, aby sa jeho zpráva dala vytlačiť, rozdať vyslancom a aby sa posa pojednávala zároveň s indemnitou, na to Polónyi navrhol, aby snem dal zprávu zpät ministerskému predsedovi, ale krajný lavičiar Edmund Barta navrhol, aby sa zpráva ministerského predsedu pojednávala len po vybavení indemnity.

Ministerský predseda *Széll*, ktorý už viackrát bol vyhlásil, že zpráva neni iné ako oznámením ďalšieho spravovania finančných záležitostí krajiny, pristal i na tento návrh. Proti Bartovmu návrhu však vystúpili tí členovia jeho strany, ktorí vedú obštrukciu.

Ministerský predseda *Széll* tedy vyslovil sa, že opozícia robí už z komára somára, i navrhol, aby tá zpráva nebola ani vytlačená ani rozdaná, ale aby s em len po indemnite rozhodol, čo sa má stať s tou zprávou.

Toto použila opozícia ku počiatku technickej obštrukcie. Franc *Kossuth*, Zolt. *Pap* hlásili sa prehovoríť k stanovám dokazujúc, že je toto nový návrh, čo podal ministerský predseda a preto ho treba pojednávať. Potom o zpráve ministerského predsedu hovoril Štefan *Rakovszky*, ktorý opätovne vyhlásil, že ľudová strana neobštrkuje, hovoril, že zprávu pojednávať nesloboduo, čo síce nechce ministerský predseda, ale obštrukcionalistov to nehatí. Štefan *Rakovszky* opätovne osvedčuje, že on a strana jeho neschvaľuje, ale zazlieva túto obštrukciu.

Zasadnutie sa skončilo bez výsledku.

Ako máme gazdovať?

(Pokračovanie.)

Hospodár usilovať musí sa zeme svojej aspoň každých 4—5 rokov dostatočne pohnojiť. Samo sebou rozumie sa, že k tomu lichvu, najmä rožný dobytok je potrebný, a to priemerne k zemi. Kto má veľa ról, musí držať mnoho statku. Kto statok drží, nech má starosť o dobrú a záživnú krm. Z tohoto veľkú zásobu potrebuje. Jestli hospodár nemá toľko lúk, koľko statok sena požaduje, nech dorába krm na roliach, najmä na úhori. Tam siaľ môže ladník, hrach, kukuricu, ovos. Tieto rastliny za zelena zkosí, po nich dobré žito bude zať, jestli zem tri rázy zoral.

Že prečo treba zem hnojiť — povážať — to nemusím obšírne vysvetlovať, preto radnej prehovorím pár slov o tom, ako treba dobrý hnoj dorábať, lebo pri hospodárstve najhlavnejšia vec je, aby gazda mal čím viac hnoja. Hnoj obsahuje v sebe té čiastky, ktoré rastliny k živnosti potrebujú. Lenže ony ľahko vypáchnú skrze čo hnoj veľa ztratí z dobroty. Aby sa to nestalo, hospodár tomu predísť musí s tým, že blízko maštale, jak možno v tóni, vykopá jamu a hnoj do nej ukladá. Každú vrstvu ľahunko so zemou zasype, aby najhodnejšie čiastky nevypáchni a aby hnoj dozrel. Mnohí hospodári neupotrebia hnojnicu, ba ju púšťajú von z dvorov. Keby vedeli, jak dobrý to hnoj, sbierali by ju a polievali s ňou hnoj, alebo v sude na role vyvážali. Jeden liter dobrej hnojnice neraz viac je hodien, ako za voz slameného hnoja, ktorý — Boh vie — jak dlho schnul a paril sa na slnku. Napomínam hospodárov, aby hnojnicu, tak podobne ľudské výkaly, trus z kurínov, popol, múr, blato z ulíc usilovne vyvážali na role. Prv ale treba toto všetko shromáždiť v jame na hnoj. Hnoj jaknáhle vyvezieme, hneď ho rozkydajme po zemi, a jak možno, podorajme ho, aby nič nestratil zo sily. Nenechajme ho v kopách, lebo vyschne a vypáchne. V zime pravda, nemožno hnoj podorať, ale ho aspoň rozkydajme. Keď ho v kopách necháme, vtedy dažď a sňah vymočí ho, dobrota do zeme siakne, preto na miestach, kde kopy byly, zbožie bujné bude, neskôr aj polahne, inde ale slabé zostane. Kdežto, keď hnoj rozhádzeme po roli, ona celá dostane potrebnej živnosti, a to v rovnakej miere.

Všetky této zaobchádzania nie sú spojené ani s výdavkami ani s veľkým namáhaním, len pohodlný čas treba použiť k spomenutým prácam, a té tak odbaviť, aby vidno bolo, že dokonalý robotník konal ich a nie babrák.

Teraz obráťme pozor na lúky a pašienky. Kým role nielen orieme, sejeme a časom povážame: lúky a pašienky len kosíme a paseme statok na nich, pri tomto ale nepomyslíme, že *aj této práve tak požadujú potravu* — hnoj — ako aj role. Že lúky s roka na rok menšiu a menšiu úrodu — sena — dávajú, že pašienky planšie a planšie zostávajú, príčina tomu je, že nepovážame ich. Druhá príčina ale je, že mnohí prezreť nechajú trávu, a len vtedy kosia, keď ona zostarelá je. Robia to z toho ohľadu, aby čím viac sena mali. Lenže s týmto dvojnásobnú škodu majú. Ponajprv: v prezretom sene o mnoho menej je záživných čiastok, ako v tom, ktoré v kvete kosili. Preto rozličný krm vtedy treba kosiť, keď kvitne. Dosvedčené je, že každá rastlina vtedy počne silnejšie vyžívať zem — chovať sa — keď odkvitla. Preto, keď trávu prezreť necháme, kazíme lúku, čo ani vtedy nie je dobre robiť, hoc by sme aj viac sena dostali. Nemeškajme teda s kosením, ale dajme sa do toho vtedy, keď je tomu čas. Ani tu netreba tak robiť, ako to starí naši robievali. Tí nemali príležitosti učiť sa toľko, koľko hospodári v terajšom čase.

Seno — vôbec krm — nenechajme veľmi vysušiť, lebo pri hrabaní a svázaní rozmelní sa, a práve té najcennejšie čiastky — listy — potratia sa po zemi. Keď seno vonku v stohoch necháme, postelme podeň slamu; aj ho zakrime s ňou, aby mokrota a dažď škodu nerobily v ňom.

Pašienky obyčajne stým hubia, že pred časom vyhánajú statok na ne, tak že sotva vykukne trávička zo zeme, spasú ju; a tak nemôže ani rásť, ani zbujneť. Najmä, keď veľa statku vyhánajú na ne. To sú najlepšie lúky a pašienky, ktoré polievať možno, t. j. ktoré pri potoku ležia. Na takéto nech nezamešká gazda počiatkom jari kalnú, od hľenu hustú vodu naraziť, lebo hlen je vzáctny trus. Veľmi mokré lúky plané seno dávajú. Hospodár nech netrpí vodu ani na roli ani na lúke. Povážajme lúky a pašienky aspoň každých desať rokov, lebo s tým napravíme ich, čoby najplanšie byly. K tomuto potrebujeme hnojnicu, ktorú preriedili sme s vodou, najmä s dažďovnicou. Nič sa tak dobre neodpláca, ako toto. Zkusíme, že lúka ráz toľko sena dá, na pašienkách však tak bujná tráva bude, že lichva nažere sa do sýtosti, najmä jestli podelíme ich a nedovolíme, aby lichva každý deň po celých pásala sa.

(Dokončenie nasleduje.)

Púť do Vamberic. Dňa 10-ho mája pôjde zo Zohora processia do Vamberic. Rano o 7. hod. vysadne sa na viedenský vlak, na ktorý možno z každého nádražia vysadnúť až dojde do Hodonína. Tí ale, ktorí pôjdu na Velehrad, nech si ráča vymeníť ta i z tadiaľ totiž (retur) karty. Vodcovia púti sú nasledovní: *Ján Hudec*, hl. vodea, *Vendelin Polák* a *Anton Struhár*, spevári.

BESEDNICA.

V máji.

Snášajme vence, premilé kvety,
 Buďme tak dobré Marie deti,
 Ona nás teší i poľutuje
 A pôjde s láskou biednym v ústrety.

Každý deň ucti nebies Kráľovnu,
 Modlitba tvoja vydávajú vôňu!
 Ona je milá, ona prekrásna
 A hotuje ti nebies korunu.

Čo sladšie nad jej srdcom materským?
 Ona hriešnému je liekom istým,
 Rany zahojí, svedomie koji,
 Chladného činí byť zápalistým.

Ach, Ty nebeská krásna Ialija!
 K tebe sa vinie i duša moja,
 Ach zachráň, zastaň všetkých hriešnikov,
 Nech sa večného ohňa neboja.

E.

Prievodčí, alebo konduktor potrebný ku horniackej výstavke.

— Napísal *Zaosek*, úd zo «Žüri» odboru znalcov. —
 (Dokončenie.)

Ak si najdeš dobrého priateľa, požiadaj ho, by fa zaviedol aj do III-ho oddiela výstavky do «politického názorného muzeuma», ktoré muzeum nenie pre každého otvorené. Pre stydlivých ľudí to nenie, zvlášte pre stydlivých v politike. Ináč, ak si tvrdej kože, to stojí za to pozrieť.

Tam možno vidieť v bizantiskom štíle v koži «maroguin» v silnej to bravčovej koži z divého brava utešeno zaviazané lajstre ablegátskych voličov s nápisom: pravda, právo, sloboda a zákonnosť. V prostriedku tej knihy je emailovaný medajlon na ktorom stojí: «edserüsités», t. j. že z tých lajstrov «jednoducho» vynechali ľudákov voličov — ku vyhybnutiu mrzutosfam konštitucionálnym.

Na ľavo od «maroguinových» lajstrov stoja všeliaké «urny», nádoby z pohanských časov, do ktorých fotografie s menami stoličných výborníkov hádžu. Jednu takú urnu som si dobre obzrel, tú v liberálnom štíle ciselirovali v Amsterdame. Mala na vrchu drahocenný kameň «türkis», darovaný od jedného tureckého bašu, od Soli-ma Erő-sakoša. Druhá urna zase s opál-om od Efendiho bašibozuka s menom: Üşdapapot. Aby sa hazafišák týchto tu v urnách nahádzajúceich výborníkov nezkažil, nezomradil, je zapacovaný v špirituse a v cibule.

Tu stoja na etažeroch mnohé zaujímavé politické produktá s nápisom: «Politikai izgató szerek» (politické dráždiace nástroje. — V jednej veľkej flaši stojí čierny liker francúzsky s nápisom: «Papramorgó». Kto sa z neho napije, musí vraj vráť na katolíckych kňazov od besnoty. Z jakých čiastok ten šnaps papramorgó pozostáva, je na cedule vytlačené a síce tak, jako to býva na minerálnych vodách. Tedy že ten papramorgó pozostáva: z panslavizmu a z vlastizradcov, z černochoch ľud ohlupujúcich, z mrtvých rúk, zo zpiatočníkov, z ultramontanov, z klerikálov, z piaristov a zo všelijakých iných zeliniak. Má vraj v čas epidemie liberálneho bruchabolenia pri ablegátskych voľbách veľmi dobre účinkovať; mnohébo prelaxiruje, ktorý by na tvrdú stolicu trpel, alebo na obštrukciu, jako lekári hovoria.

Stoja podľa «papramorgó» likera aj konzervy volebné v bľachových nádobách: guláš, virštle, brindza s nápisom: «extra Hungariam non est liberalis vita».

Videť tam aj veľký a dlhý jako brvno fogaš, na ktorom visia samé politické sľuby za dobrú liberálnu službu. Visia tam pomenované všelijaké pisárske, fabrické, horárske, rychtárske, cestárske atď., úrady pre menšiu brandžu škreklúňov. Potom tam videť na ukážku budúceho dobrobytu a zárobku ľudu: papuče, zápaľky, hrnce z budúcich, stavať sa majúceich fabrik. — Ďalej visia na fogaši sľuby o regulovaní Váhu, vicinálne železnice, cesty, mosty, podpory všelijaké, aj kukuričné sľuby. — Aj sľuby, že viac vojakov budú musieť dávať krajine, lebo Rus ide Turka vybiť, aby panslavi nepodporovali Rusa, treba viac vojakov, a preto aj väčšie dávky sľubujú voličom, čo im vynahradia s gulášom a s brindzou každý piaty rok.

Stojí tam aj veľký sklenený zvon a pod ním veľká hromada «éljenov» pre hladný ľud, ku oduševneniu ich hazafišágu aby radšej tu kričal «éljen» keď idú páni z banketov, jako v Amerike «hurra» pri lacnej chove a zárobku. Bo hazafišák je prvý a až potom žalúdok. — U liberálov to aj naopak býva: uchvatnú stoličné peniaze a zutekajú aj so žalúdkom do Ameriky — a hazafišák nechajú zase len škreklúňom.

Miesto paragrafov visia tam aj fokoše. — V pohároch naukladané od tirarktov volebné koňské soplačky, lichvová, difteritisové bacille, trachoma ablegátskych volieb, aj po voľbách i pred voľbami vytečená hnojavka z dvorov ľudákov, taxirovaná dľa volby a pomsty volebnej. Aj rychtárske palice tu visia, potom aj pre štréberov zlaté retiazky, krížiky a iné náradia. — Ak by si ešte nebol videl, alebo v novinách nebol čítal o inom všeličom, to si aj bezo mňa môžeš obzrieť. Na príklad z niektorých stolic poslali na našu výstavku prázdne, čisté, železné kassy sirotské na ukážku, že v tých nič nezhorí, jak len kassir ich nevykradne. V nich stoja flšky plné s drahocennými slzami sirôt, na pamiatku bývalého hazafišágu tých páňov, ktorí ušli do Ameriky za úbohého sirotu sa pomodliť, bo im tu policia nedala pokoja. Niektorí — jako počúvať — dali sa v Amerike prekrstiť z hazafišágu na panslavismus, že im vraj to viac donáša u Rusa, nežli stoličná služba doma s hazafišágom.

U nás žiaden nemusí sa obávať, žeby sa jeho peltické city, presvedčenie a hazafišág počas výstavky pokazili, alebo zksyly. Bo naše horné slovenské stolice len liberálnych abledátov volia, to len za Dunajom rodení Maďari volia sebe ľudákov-panslávov.

Nám s pálenkou pod kožu podstrekujú hazafišág vo volebnom sezóne. Kňazi, tí len pred voľbami štvrt rokom prv zostávajú pansláv, vlastizradcovia, tmári, nepriatelia ľudu a professori hlúpoty — inokedy nie, lebo keďby to vždy na nich vykrikali, nuž ktože by dával potom peniaze na vlastenecké ciele: na lelenc-ház, na sochy, na sirotince bez rozdielu náboženstva, na špitále, na obrázky k udržiavaniu vlasteneckého ducha atď.? Kto by podporoval žiakov s polievkami, s obedami, so štipendiami kňazskými, z ktorých žiakov zase len liberálni lepriatelia kňazstva, vlastne viery a náboženstva sa stanú?

Keď pôjdeš z výstavky domov nezabudni na svätého Antona alebo na lutišský kostol; udeľ aj ty jednu korunku, aspoň potom nepovieš: dali mi zlé pivo, škoda peňazí!

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Dar. Jeho veličenstvo kráľ spolku dobrovoľných hasičov obce Péterfalu a Letenóc daroval zo svojej pokladne 200 korún.

Pohrab. Dňa 27-ho m. m. odprevadili sme na večný odpočinok telesné pozostatky nášho milého priateľa *Mateja Čvíkota* pri veľkej účasti obecnstva. Pohrabné obrady previedol miestny farár pri assistencii najbližších dvoch farárov, sv. jurského a sv. marského. V kostole pred omšou kázal sv.-jurský farár p. Jozef Fukas. Kázeň urobila veľký dojem. Turčiansko sv.-martinský spevokol zaspieval truchlivé piesne pred domom a na cintoríne. Nad hrobom srdečnými slovami odobral sa od zosnulého p. Pavel Mudroň. Boh ho osláv!

Nový konzum. V Novej-Belej vo Spiši po tieto dni utvoril sa kresťanský potravný spolok. Takrečeno celá obec vstúpila do spolku. Týždeň pred veľkou nocou sa už aj spolkový sklep otvoril. To je už piaty konzum v spišskej Magure.

Krvepreliatie pre neposlušnosť. V chotáre karandskom (stol. biharská) chytil sa les r.-kat. biskupa a zhorelo do 50 jutár. Žandári vyzvali Karandčanov, aby

išli hasiť požiar, občania neposlúchli, v zopreli sa, žandári použili zbrane a strelili. Občan Pavel Bočor umrel na mieste, traja utrpeli ťažké a 13 ľahšie rany.

Utopil sa. Rieka Poprád vo Spiši zase má svoju obeť. V Kešmarku dňa 28. apríla istý 7-ročný chlapec menom Ján Kursnyir, keď z rieky vodu chcel čerpať, spadnúť do nej a utopil sa.

Strajk. Tešínska drevokupecká firma «Ph. J. Glezinger» zamestnávala rusínskych robotníkov. Minulý týždeň robotníci vypovedali prácu, pretože sa im mzda zdala primalou. Firma na zakročenie patričných vrchností prinútená bola robotníkov prepustiť.

Podolinský kresť. potravný spolok vo Spiši vyplatil účastinárom po 6 percentoch a okrem toho ešte dá za každých v hotovosti za tovar zaplatených 50 korún v cene jednej korune tovar.

Socialistickí «pokrokári». Na kongresse socialistov, ktorý odbýval sa vo veľkonočné sviatky, vyslanec z Novej Pešte vyzval zásadných druhov, aby nevolali kňaza na pohrab, keď im daktó umre v rodine. Toto vyzvanie pripustil si k srdcu druh Štefan Šimontovics, keď mu žena umrela a požiadal sociáldemokratickú stranu, aby mu prišli ženu pochovať. Strana vyslala Juliusa Alpáryho, ktorý nad hrobom povedal reč a odobral sa od nebohej. Na pohrabe zúčastnilo sa viac robotníkov.

Vezuv sa opäť hýbe. Z Neapolu oznamujú, že vo Vezuve od niekoľko dní sa opäť silne varí. V marci a v apríli bol vrch takrečeno celkom ticho, teraz však tak silne účinkuje, že láva urobila si nový východ, asi na 20 metrov od prostredného kráteru. Tieto dni večer pozrel si Vezuv aj nemecký dedič trónu aj s bratom a na jednom žeravom kamienku, ktorý práve vyletel z chrliacej sopky, zapálil si cigarettu.

Lúpežníci chrámov. V obci Borgó vlámali sa do grécko-katolíckeho chrámu Vendel Matušek a Leopold Vanček, odkiaľ pokradli mnoho cenných vecí. Vlamačov posadili do väzenia súdnej stolice a žandári teraz ďalej stopujú v záležitosti krádeže.

Zadusilo sa dieťa. Poltrefarochný synček J. Franka v Budapešti tieto dni pri večeri zadusil sa so škračkou.

Zase defraudácia. V Oravici Huga Rieser, náčelník úradu a kontrollór Mojžiš Szabó behom desať rokov potrovi 30.000 korún úradných peňazí. Oboch uväznili.

Keď pre socialistov sbierajú. V kétegyháze (békéšská stol.) dvaja ľudia chceli sbierať peniaze pre socialistov, čo však notár a rychtár zakázal. Ponevác ale títo dvaja ľudia zákazu zprotivili sa, dali ich zatknúť. Na to socialisti rychtára zbili a obecnstvo začalo sa tak búriť, že hlavný slúžny musel poslať žandárov a vojsko. Takto sa hľa «daň» pre pánov vodcov inkasuje.

Protižidovská vzbura v Uhrove, ktorej padli dvaja židia v obeť, dvaja boli ťažko ranení a mnoho ľahšie, povstala následkom toho, že od istého času vypuklo viac požiarov v domoch židovských. Aj posledný požiar, ktorému padlo 40 domov v obeť, vypukol v dome Izáka Kleina a zavalil príčinu ku vzbure proti židom. Viac židovských sklepov vyrabovali, obloky, dvere na domoch

židovských porúchali. Žandármeria nevedela si rady a nastalo utíšenie, len keď vojsko došlo a obsadilo ulice. Izák Klein, ktorému popisovali v znik požiaru, ťažko ranený len šťastnej náhode môže ďakovať, že nezahynul v plameňoch.

Noviny na širom mori redigované. Paroľodná spoločnosť Cunarda v Anglii započala vydávať noviny na svojich parníkoch. Na parníku nachodí sa malá tlačiareň, redakcia, a na dostavanie zpráv s pevniny upotrebuje telegrafu bezdrôtového, dľa systému Marconiho. Je to denník a vychodí o 2 hod. popoludní. Má názov: «Biuletin Cunard».

Zomrel v škole. Tragický prípad oznamujú z Iglova. Julius Wandrák, professor na tamojšom evanjelickom gymnásiume, počas prednášok zrazu bez seba klesnul na katedre. Dokiaľ dobehnul lekár, nešťastný professor skonal. Porazilo ho na srdce.

Prečo Rusi nemajú radi vrabcov? U všetkých Rusov je vrabec vtákom nenávideným, áno prekliatym a prenasledovaným, poneváč vraj — jako stará legenda rozpráva — zradil Krista Pána. Keď totiž židia Krista Pána hľadali, aby ho vydali na smrť, tu všetky vtáky a zvlášte lastovičky rady by byly židov odvedly od miesta, kde sa skrýval. Ale vrabec svojim krikom prezradil to miesto a keď už visel Pán Kristus na križi, ešte vraj židov ustavične podpíchoval, aby ho len viacej trápili a pokrikoval stále: «Živ, živ! Živ, živ! Živ, živ!» Ale zato holuby zase vrkaly: «Umrel, umrel!» A čermáček chcel dokonca Kristu Pánu z rúk a nôh klince so svojim zobáčkom vytiahnuť, ale nemohol, len si krk pokrivil a zato ho má až dosiaľ červený. Ale vrabec za svoju zlosť trestu neušiel, Boh ho vraj zavrhol a sviazal mu nohy neviditeľným putom, takže nemôže chodiť, ale musí stále len na oboch nohách poskakovať.

Vystahovanie za more. Zo Slov. Pravna (turč. st.) píšu, že duch vystahovania medzi tamojším obyvateľstvom stále pokúša. Teraz opäť vyberá sa viac mládencov a dievčiat do ďalekého sveta vyhľadávať svoj každenný chlebič. — Istý Juraj Balla dôverne rozpovedal, že počas svojho pobytu v Amerike bol natoľko zomrdovaný od hroznej práce, že musel sa utíkať práve len na tú najpotrebnejšiu výživu. Takéto odstrašujúce príklady však ale nič neosožia, ľud sa ženie ustavične do nového sveta. Z Oravy zdeľujú: Vystahovalstvo pustoší u nás neslýchaným spôsobom. Dnes-zajtra budú celé dediny bez mužského obyvateľstva, len nevládni starci, ženy a drobné deti zostávajú doma. I 15—16-roční parobci viažu si batožky a idú v húfoch do Ameriky. Ľud nemá žiadnej výživy; úrody byly zlé a budú snáď ešte horšie, priemyslu niet. Len domáci priemysel, či to platenictvu a podobný predaj sa ešte drží. Dnes-zajtra sotva sa najde človek, ktorý by nebol býval v Amerike.

Basilika sv. Štefana v Budapešti. Päťdesiat rokov je tomu, čo začali stavať najväčší chrám hlavného mesta. Veľké dielo onedlho bude už hotové. Ku práci treba však ešte pol milióna korún. Okráslenie baziliky je už vnútorne i zovnútorne hotové, len zariadenie ešte chýba.

Vo veľikánskom chráme nielo posiaľ ani organa, ani lustrov a iného kostolného zariadenia. Basilika táto bude mať krem veľkého oltára šesť malých oltárov s trinást sochami. Útraty už odhlasovali a zaokryté budú v rozpočte roku 1904. a 1905.

Štátne zakupovanie majetkov v Tatrách. Uhorská vláda cieľom udržania vysokých Tatier od úradníkov obce Felső erdőfalva odkúpila lesy, veľké 2832 kat.j utár. Novozakúpený les hraničí s rozsiahlymi štátnymi lesami.

Deň 1. mája uplynul v hlavnom meste v tichosti. Veľká časť obyvateľstva už na svitaní vyrojila sa do mestského lesíka, kde na všetkých stranách hrala muzika, spievalo, tancovalo, no aj poriadne pilo sa na radosť prvého mája. Počasie týmto zábavám ľahodilo, lebo bol jasný a teplý, opravdu «májový deň».

Minister výučby proti pijaňstvu upravil nariadenie, v ktorom proti alkoholizmu chce zaviesť boj aj vo školách. Minister v nariadení upomína na hrozné pustošenia alkoholizmu, na ktoré ani škola sa nemôže dívať so založenými rukami. Preto nariaďuje, aby vo školách k schopnosti žiakov primerane v čítankách alebo pri vyučovaní zdravovedy mládež obznamenovali so škodlivosťou užívania liehových nápojov. Minister od teraz len také čítanky dovolí užívať, v ktorých bude aspoň jeden článok o alkoholisme. Krem toho minister nakladá, aby tak po dedinách ako i po mestách usilovali sa zakladať protialkoholické spolky a túto ich činnosť sprevádzať bude so zvláštnou pozornosťou.

Strielal v kostole. Z Viedne oznamujú, že v sobotu večer v sväto-štefánskom chráme počas večierne jeden šíalený človek viackrát strelil z revolvera do obecnstva. Keď ho chceli odzbrojiť, zúrilo, tak že ho ťažko boli vstave prevládať a poviazaf. Jedna guľka ranila gymnasiálneho profesora Jiračka, ktorého stav je síce povážlivý ale nie beznádejný.

K affére olomúckého arcibiskupa. Obce, farnosti, spolky, učiteľské sbory atď. na Morave chystajú na konsistorium v Olomúci, pápežskú nunciaturu vo Viedni a na kardinála Rampollu v Ríme príписы, v ktorých úctive, ale rozhodne protestujú proti pokračovaniu arcibiskupa Kohna a vzhľadom na stále pohoršenie žiadajú čím skoršiu zmenu na stolice sv. Methoda.

Poľný hájnik vrah. V obci Závadka vo Spiši poľný hájnik Martin Kremmer, zastrelil tamojšieho gazdu Antona Windta, s ktorým stál v hneve. Keď Windt po tieto dni zaorával zemiaky, s ním bol aj jeho 14ročný chlapec, Kremmer príduc k Windtovi, a posmešne mu poznamenal, že ak nebude mať zemiaky, aby si ich zas sobral a opäť dal si ich iným zaplatiť. Z toho povstala medzi dvoma ľuďmi zvada, v čom Windt schytil druh a chcel uderiť ním Kremmera. Poľný hájnik na to strhol s pleca pušku a strelil na Windta, ktorého výstrel trafil do krku, tak že gazda na mieste zomrel. Štrnásťročný chlapec zastreleného gazdu od strachu dal sa na útok; hájny, ktorý už vtedy celkom ztratil rozum, strelil aj na chlapca a trafil ho do nohy. Vrah zhrozený nad svojim činom ušiel do lesa a obesil sa.

Spoločná púť do Lurdu.

Pohne sa z Budapeštu 22. mája, zpät prinde 9. júna 1903.

Duchovný vódea : dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricze (trenčianska stolica).

Smer cestovania : *Ta :* Budapešt—Fiume—Venezze (Benátky)—Padua—Milano—Genoa—Monte-Carlo—Nizza—Marseille—Cette—Lurdy.

Zpät : Toulouse—Cette—Nizza—Genoa—Verona—Benátky—Fiume—Budapet.

Ceny : I. trieda 490 korún ; II. trida 370 korún ; III. trieda 210 korún s 8 dňovým prvotriedovým zaopatréním.

Vysvetlenia a programy vďačne pošle dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricze (Trenčianska stolica), u ktorého sa do 12. mája aj príhlasy konajú.

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Z Ameriky : Martin Bendik 40 korún ; z Ameriky skrze dp. Martina Kollára, redaktora «Katolíckych Novín» 100 korún ; z Levoče : Jozef Franko 2 koruny ; z Ameriky : Katerina Kučera 50 korún ; z Markušoviec : Ján Dubiňak s manželkou 8 korún ; z Vidernika : Michal Zimko 5 korún ; z Ameriky : Martin Stolár 30 korún ; z Olasky (Zvolen) : Anna Hudec 2 koruny ; Spolok 2 koruny ; Zuzanna Trangoš 2 kor. ; Maria Baňik 1 korunu ; Anna Baňik 1 korunu ; z Hranovnice : Maria Chovan 2 koruny ; z Podproča : N. N. 1 korunu ; z Košic : Maria Szecs 16 kor. ; zo Slovenskej-Vsi : Anna Gáborčík 2 kor., Ján Bombara 20 korún, Ján Slivinský 2 kor., Jozef Kiš 2 koruny, Ján Pardus 2 kor. 40 halierov, Zuzanna Grünvaldský 6 korún, Ondrej Tomas 3 koruny, Anna Horváth 2 kor., Anna Damer 5 kor., Ján Pavčík 2 kor. 20 halierov ; z Košic : Ján Šima 20 korún.

Náš milovaný stareček dp. Ondrej Rojko, ktorý sám skrz oheň, jako je nám známo, o všetko prišiel, z chudobných halierov svojich obetoval na chrám tento 10 korún. Minulého roku strojil sa tento miláčik náš navštíviť na sklonku života svojho zázračnú Matku Božskú na Hore Levočskej, ale práve pred slávnosťou upadnul do ťažkej nemoce. Teraz zase leží v ťažkej nemoci, a je už aj sv. sviatosťami zaopatrený. Vezmime si pred seba, drahí čitelia zázračnej Matky Levočskej a čitatelia týchto novín, že sa za neho každý z nás aspoň jeden Zdravas

Maria pomodlí k tejto predivnej Matke, aby nám ho, keď je vôľa Božia, uzdraví ráčila, a keď ho Boh k sebe povolá, aby mu bola pri smrti prítomná a dušu jeho privedla do neba k Synovi svojmu, kde by aj za nás, ubohý rod slovenský, ktorý on prez celý svoj život tak úprimne miloval, orodoval. Čo upomienka na neho nám je a zostane nápis s prednej strany na kaply nad studienkou Mariánskou. *Str.*

(Ku potešeniu všetkých našich milých čitateľov sdeľujeme tú radostnú zvesť, že prevelebný pán Rojko má sa už lepšie a pravdepodobne aj úplne nám vyzdravie. Daj to o Bože ! *Redakcia.*)

Oznam.

Náš vremlilovaný velebný pán páter *Zaosek* svoje dielo «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť.

Úctive tedy prosím tých ct. čitateľov a dobrodincov, ktorí by chceli si túto knižku zaopatriť a k dobrému cieľu prispieť : aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčšou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

S týmto sa dvojaký cieľ obsiahne : asíce má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Pritom prosím všetkých veľactených pánov, ktorí od velebného pána pátra Zaoska jeho dielo «Tridsaťročné jubileum» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nestožovali ; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodinca veľkého, velebného pána pátra Zaoska obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne ďakujem a «Pán Boh zaplať» privolávam.

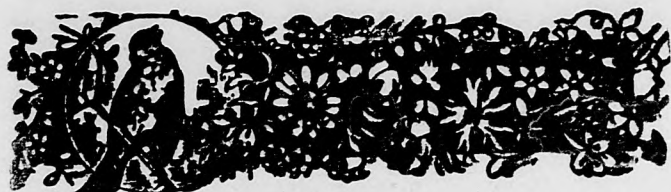
V Lutišiach, dňa 17. marca 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.) *Ján Greben, farár.*

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti pride do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «**Kisbirtokosok Országos földhitelintézet**» Budapest, V. ker., **Géza-utcza 2. (svoj dom)**. Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno-a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatiť, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

DOPISY.

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

Krásne dni sme mali tuná koncom marca. Už sme sa tešili, že to už tak zostane, ale apríl nám shubil všetkú radosť. Sotva nám doprial aj len jedného pekného dňa. Ustavičné vetry, mrazy a dažde zúrily takrečeno celý mesiac. Nielen to, ale dňa 18. nastala skutočná zima. Celý deň tak husto padal sneh, ako dakedy v januári. Na večer bol sneh 20 centimetrov vysoký. Aj v noci sa ešte kúrilo. Biela Nedeľa bola vskutku celkom biela. Ten sneh za štyri dni ležal. Už sme začali zúfať, čo že to bude s nami gazdami. Ale potom nastal mocný vietor, ktorý všetok sneh za dva dni roztopil a zem celkom vysušil. Dňa 23. zase mohli ľudia v jarných robotách pokračovať. Ale nie dlho, lebo nasledujúci deň znovu tak hustý dažď padol, že zase prekazil poľné roboty. Keď by sa len Boh smiloval nad nami, aby sme dajako zasiať mohli naše roličky.

Staro-vešská sporiteľna (šparkassa), ktorá polpiata percenta dala od vkladov, od tohoročného prvého januára už tiež len štyri percenty dáva. Dľa toho, by ale aj požičky na menšie percenty mala dať. Lenže účastníci sa nechcú s menším osohom uspokojiť.

Hanušovský kreštanský potravný spolok vyplatil účastníkom po 6 percentoch. A od v hotovosti za tovar zaplatených peňazí dva percenty dáva kupujúcim. To ale nábožní Hanušovania obyčajne pre kostol nechajú.

Jeden Magurčan.

Prievidza-Necpal.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Veľactený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

V našich Necpaloch mali sme 4-ho apríla na rychtára voľbu, pri ktorej sme sa my ľudia aj veru hodne obávali, že si s ľudovej strany nevyvolíme rychtára, ale chvála buď Bohu predsi zvíťazili ľudia! Liberantom sme dali «abcuk».

Tak sme si vyvolili za rychtára Juraja Sturzel, ľudáka. Voláme: Nech Pán Boh pomáha tím novím úradníkom!!

S Bohom.

Z Necpál N. N., silný ľudák.

Kreštania kupujte len u kreštanov!

Z Hornieho Hričova (trenč. st.).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

V našom časopise so všetkých strán národa čítam rozličné krásne dopisy, že jako sa naši bratia Slováci všade poinostraných čiastkach s našej a drahej vlasti Uhorska stuhého spánku prebudzajú a hľadajú si sami pre seba užitočné potravné spolky. Natoľko sa my moje srdce pohlo, že som tiež prinútený oznámiť našim ct. čitateľom jako my u nás pokračujeme. Teda nič napred, len ešte vždy po zadku kráčame. Zdalo sa nám v našej obci, že nám zasvitne ináč, že sa chytíme do práce, ale my sme si ruky potrhali a ostalo všetko po starom. Mnohí z nás zamýšľali si založiť potravný spolok. Poneváž ale nemáme takého človeka čo by nám cestu do toho ukázal, nemohli sme. Predstavení obce t. j. rychtár o to nestojí, lebo ten drží všetko len so židom.

Náš rychtár nezná písať ani čítať, a čo také príde, všetko mu židák komandiruje. Jako židák rozkazuje, tak sa tancuje. V pokladnici obecnej leží u rychtára 800 K., čo by sa mali na interes dať, on s nimi kšeftuje. Nikto by ani nemyslel, že sú hričovskí občania tak zanedbaní.

Pri našej voľbe obecného výboru viedlo sa tak, ako aj s tyma vyslanci v tom sneme. Keď ktorí povie pravdu, prebijú mu hlavu a pokračujú po svojom. Tak aj pri našej voľbe ostalo všetko po starom. V našej obci sú takí výborníci, že nikto ich nikde nepozná, ako v krčme u Pika, tam oni vysedujú všetci za jedným stolikom. Keď je obecná robota, vtedy sa voždy pije na kožu celej obci.

Teda cteních občanov vyzívam, aby sme zanechal to zlé a dobrého sa chytali. Bože osvieť náš národ a daj mu ducha prítomnosti! keď ho páni neznajú, aspoň aby sme sa my poznali, že máme byť všetci dobrý spolu občania Cyrillom a Methodom pokresťení v našej vlasti.

Ostávam verný brat a čitateľ «Kreštana».

Andrej Majerik.

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojich chudobných veriácich. Dobře vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolíckeho školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielani toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolíckeho obecnstvo v uskutočneniu tohto plánu, menovite v prestavaniu a zariadeniu tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto naihlbošou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolíckeho obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šľachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povdačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasieľať na meno nižepodpísaného.

Ján Boll, farár.

Poznávajme Boha v rastlinstve.

Najviac nepochopiteľných vecí nachádzame v rastlinstve.

Veľmi sa mýlia tí, ktorí myslia, že púčiky povstávajú na jar. Veru, keď si predstavíme, jak útle lístočky, jak cintlavé kvietičky povstanú na jar z púčkov; keď si predstavíme, koľko kvetu pokazí na jar ten najmenší mráz, zadivíme sa a musíme sami seba pýtať sa: kdeže toto bolo ukryté v tej tuhej zime? Púčiky povstávajú už v minulom lete, jaseň, áno v samej zime; ale neviditeľná ruka Božia ukryla ich pod kôru a opatrla ich nesčíselnými kožtičkami a šupinkami, aby im ľadová kôra nemohla uškodiť. Až keď prídu teplé, jarné vetriky, ony začnú rásť, nepotrebné viac šupinky opršia a miesto očiek (púčkov) vidíme už lístky a kvietky, ktoré vo svojej neprevyšiteľnej kráse naplňujú naše oko rozkošou a srdce nádejou.

Predstavme si jedno jablkové zrnko, kto by v ňom hľadal ohromné jablonisko, ktoré každoročne množstvo jablč rodí! Či není to celá baňa? A kde sa berú pod jej koreňami z roka na rok, zo storočia na storočie také čiastky zeme, z ktorých jablká povstávajú? Kto by tu s plesaním a radosťou neuznal Božskú prozretelnosť, ktorej účinky nevládzeme vyskúmať!

Či jesto ľudský rozum, ktorý si môže myslieť všetku moc, múdrosť a spojitosť, ktorá panuje v jednejkaždej rastline aj v každom strome? Každú jar vyberie sa nekonečne mnoho pukov, listov a kvetov. V niekoľko dňoch zaplnený je celý strom, ktorý predtým bol nahý a holý. Jaká je to krása, jaká je to ozdoba tejto zeme! Či nám aj toto nesvedčí o Bohu, ktorý všade a vo všetkom koná a pracuje? Kto mohol toto vyvieť, keď nie všemohúci Boh? A či by sa to bolo mohlo stať bez Boha, len holou náhodou: že v chladnej noci dostane každá kvetinka, každá trávička kvapočku rosy na občerstvenie; že do naša vietor ponad kory a doly z ďaleka od mora vodné výpary v podobe oblakov, ktoré sa potom v našich krajoch rozlejú, jako dážď úrodný? A rachotiaci hrom, hadistý blesk, krásna dúha, boriaci príval a strašlivé krúpy, či toto všetko len samo od seba povstalo? Či teda človek zdravého rozumu môže dať za pravdu tým mudrcom, ktorý zapierajú Boha, jeho všemohúcnosť a prozreteľnosť? Nie! Všetky veci sú od Jedného, všetky smerujú k Jednému a je len Jedno (Božstvo), a všetky túža len toto.

Jak veľmi sa môžu zahanbiť mudrlanti nášho veku, ktorí všetko od náhody odvodzujú, alebo čo tu vidia celú prírodu za Boha majú?

S apoštolom Pavlom zvoláme my: «*Vydávali sa za mudrcov, ale stali sa bláznami*». V pokore zanôťme so Žalmistom: «*Chval Pána Sion! Chvál svojho Boha!*»

Emanuel Filkorn.

Povďační ľudia nachodia sa ešte i v dnešnej dobe. Tak jesto mnoho osôb, ktoré od choroby svojej skrze Müllerov duplovano-magnetický kríž ači hviezdu

oslobodené sú, ktoré výraz dávajú radosti a povďačnosti svojej, a vynalezcovi čo len v pár riadkoch svoje uznanie vyslovujú. Tak dnes máme nasledujúce riadky po ruke: «Ctený Pán Müller! Ja dlhý čas trpel som na lupanie ľavej nohy na bezsnivosť a klopania srdca. Náhoda ma oboznala s vašim elektomagnetickým krížom. R. B. Nr. 86967; kúpil som si jeden za 3 zl., 12. júli roku 1902; odkedy ho nosím a upotrebuвам, je po mojej chorobe. Preto pokladám si za povinnosť, Vám moju najúprimnejšiu vďaku vysloviť s tou prosbou, by ste mne ešte jeden taký kríž, pre môjho priateľa V. H. — tú istú chorobu majúceho — sem poslal. S úctou Martin Neu, hostinský v kantíne, Budapešť Rettek-ulica, kasáreň». Preto odporúčame všetkým trpiacim na lámku, lupanie, záduch, bezsnivosť, hučanie uší, padúcu nemoc, by sebe jeden aparat, ktorý len 3 zl. stojí, od pána Müllera Budapest. V., Kalmán-utca, Nr. 18/C. objednali.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedeľkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knižnicu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudatú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiž milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter u. 33.

K 17-tému číslu nášho časopisu sme boli pripojili jednu sbierkovú listinu, (vyzvanie) pre tých pp., ktorí potrebujú kosa, a žiadajú na neskoršie zaslanie, nech ráča poslať té že hárký riadne vyplnené čím skôr na pána Pavla Sohr, Szill (Somogym.)

Pút'.

Dňa 17-ho mája pôjde z Jozefovho kostola do Maria Remete. Rano o 6 hod. bude najprv svätá omša a po sv. omši pohne sa pút pod sprievodom velp. *Edvarda Sándorfiho*, hlavnom. katecheta. Na milostnom mieste bude kázeň, sv. omša a po obede litánie. V prípade nepriaznivého počasia pút sa prenechá na budúcu nedeľu totiž na 24. mája.

Vincent Jonec, spevár.

Zakladajme stále lúky.

Naše slovenské kraje, už pre svoju svahovitú polohu, nie sú tak príhodné na role, — lebo príval ťažko ta dopravený trus odnesie i s prstou, skyprenou častým oraním, — ako na umelé lúky, lebo časté pršky u nás sú príhodné na zrast trávy, ako tiež i to je výhoda pre hospodára, že keď svahovitá zem dostane kožuch, nuž neodnesie mu príval tak ťažko dorobenú prst na dolnie kraje. Bedlivý hospodár si ľahko poráta, že pestovanie obilia je veľmi drahé v našich krajoch, lebo prst nám soberie príval, oziminy nám vyfahajú tuhé mrazy, a cez žatvu prídu obyčajne plušte, a tvrdá práca roľníka vynde na zmar.

V hornej čiastke Gemera, asi od 20—25 rokov počali sme zakladať umelé lúky a darí sa nám to dobre, lebo krmu pre statok dorobíme 2—3 razy toľko, ako pred tým a o mnoho lepšieho.

Krm zpeňazíme chovaním statku a len výnimečne odpredajom, lebo pole bez statku, ako halušky bez masti.

Na lepších pozemkoch pestujeme lucernu a trojku za istý počet rokov s oddychom dvoj- alebo trojročným, na slabších pozemkoch ale rozličné tráviny, ako stálu lúku.

Lucerna a trojka dá pravda viac krmu než trávy, nuž ale tam tým treba zem dobre hnojná a vyberaná, kdežto tráviny vydaria sa v každej aj v tej najchudobnejšej zemi.

Na vápenisté chudobné stráne sejeme aj bôlhoj a vičenec, ale tie oba majú rady len vápenú pôdu

Náš priateľ Dr. S. Daxner, viac ročnou zkušenosťou presvedčil sa, že trávy siaľ sa majú viac druhov spolu ako smes (smiešané), lebo keď sa seje len jeden dva druhy tráv, nuž sú riedke, a preto sejeme teraz aspoň štyri druhy spolu, a tak z nich spolu aj semä dorábame lebo v ten istý čas dozierajú.

Sejeme ich obyčajne na jar do ozimín, jarín alebo aj nezoraných, len ostro pobránených lúk a vydaria sa všade. Semä netreba zabrániť, lebo mnohé by padlo hlboko a vzalo by zkazu. Na katastrálne jutro dáme asi 20—30 kilo, no, lepšie je siaľ hustejšie a tak 30 kilo.

Najlepšie osvedčily sa tieto 4 druhy.

1. Ovsík vyvýšený francúzsky (*avena elatior*).
2. Ovsík zlatý (*avena flovescens*).
4. Klubenka (*dactylis glomerata*).
4. Medynok (*holcus lanatus*).

Ešte ako trochu korenia, dodávame len v malej miere k nim pre krásnu vôňu sena aj

5. Tomku voňavú (*anthoxantum odoratum*).

Semä z týchto 5 druhov tráv možno dostať u nás po 60 kr. kilo, lebo teraz sme mali slabšiu úrodu z neho. U semenárov je z neho po 80 kr.

Lúka z týchto semien založená trvá aj vyše 30 rokov, ba večíte, keď sa každých 10 rokov po vrchu drobným, prehnutým hnojom, alebo kompostom pohnojí. Dľa dobroty pozemku kosí sa 2—3 razy ako ťatčina, a krm z nej je výborný pre každý statok, nie menej hodný než ťatčina.

Kosí sa hneď keď sa vysype do kláskov, asi začiatkom júna, na semä sa žne koncom júna alebo najďalej 1—5. júla.

Kto by potreboval semä, obstarám mu na listovné požiadanie.

Ján Brádňan, v Tisovci.

Ponížena prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, považne už jestvujúcu požiadavkám zákonitým zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Kreštana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispesjú.

Ponechajúc zdľhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou príjmeme a cestou novín kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Starínec ml., kurátor. Ján Kurimszky, farár a predseda škol. stolice.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreštana»! Cheeš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nielo lepšieho prostriedka, ako táto knižička. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaní zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adresy: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia «*Posla Svätého Antona*» obdržia túto knižičku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dla Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižička formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižičkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižičku priateľom ľudu do pozornosti.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce

v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «*Ľudových Novín*» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossbiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudajúcu adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemkrát počnúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje Ján Bežo v Senici. (Szenicz, Nyitram.)

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spin-kov 3 kor. 20 halierov.

Dennica. Ročník VI. Číslo 4. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolez). Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižičku už objednal, peniaze poslal, knižičku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: Rózsa Kálmán a manžel. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asice za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knižtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sláva božskému srdcu. Katolícka modlitebná knižka pre ctiteľov najsv. srdca Ježišovho. Sostavil Andrej Kubina kňaz z druž. Ježišovho. Vydal Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 20 hal.; viaz. výt. v plátne 1 kor. 80 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 40 hal., a v chagr. so zlatorezom a spin-kov 2 kor. 80 hal.

Krainer zázivná múka pre svine

od doktora Trnkóczyho, ztučnujúci a ochranný prostriedok polepšuje a rozmnožuje: mäso, masť, chut a zdravie. Zdravým sviniam dostatočné je týždne do pokrmu, za jednu lžičku dať. 1 obálka za 50 halierov k dostaniu je vo všetkých obchodoch, 5 obálkov 3 koruny s doposlaním už aj dobiecky ž pošti na sklade fabricky

Apatieka „Trnkóczy“ Laibach (Krain).

Poďakujúce listy aj úradné uverejnenia spresvedčením účinku prachu tohto jak u chorých u zdravých svin každým den dochádzajú.

Odporúčanie.

Jestlize sa nachádza ešte taká katolícka obec, ktorá nemá svoju hudbu na fúkajúcich akbo na ťahajúcich inštrumentoch v kostole, na pohreb, alebo ku zábavám, a chcela by takúto hudbu mať, ja sa odporúčam ku vycvičeniu chlapcov alebo i dospelých s mojimi 20-mi inštrumentami a notami.

Obširnejšie sa možno dozvedieť u

Sandora Albrecht
Nyitra-Komjáth.

Michal Veselý

Kostolný maliar, okrášľovateľ a pozlácateľ
v Piešťanoch, nitrianská stolica.)

Prijíma vymaľovanie a obnovenie kostolov v každom slohu, tak tiež maľovanie a obnovenie oltárov, kazateľnic a iné olejomaľbné okrášľujúce práce.

Najlepšie odporúčanie dolu s udanými nysvedčeniami, solidnu prácu, mierne ceny:

Vysvedčenie.

Ja niže podpísaný, čo «Svätej Alžbety» slovenského kostola nemocných farár osvedčujem, že Michal Veselý, maliar rodom z Piešťan, rim. kat. náboženstva, hore spomenutý kostol, v septembri a novembri minulého roku, ktorý bol ešte za doby starých časov postavený, pekno, umeleckou prácou okrášľil, začo ho jakožto pilného a zručného maliara a ozdobovateľa kostolov, čo najlepšie odporúčam.

V Kremnici, 17. novembra 1902.

Jozef Breštiansky,
rk. farár.

Pán Michal Veselý, kostolný maliar, rodák z Piešťan, zamaľoval a obnovil za miernu cenu k úplnému uspokojeniu ev. a. v. lazovskej cirkve hlavný oltár; pričom sa s ustavou a čistou maľbou, ako aj zručnosťou prevedenia práce tak významne, že ho ktorejkoľvek cirkvi čo spôsobného a svedomitého maliara kostolov snažne môžem odporúčať.

V Lazoch (trenč. stol.), 4. aug. 1901.

Fraňo Švehla,
ev farár.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená kosa zťahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinie ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vypróbovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.